

הנדון: הוראות טיפול בפסולת של חומרים מסוכנים

1. כללי
 - 1.1 תקנות והוראות בטיחות למשתמשים בחומרים מסוכנים סוכמו ופורטו בנוהלי עבודה 8.1 ו-8.2 והם מחייבים את כל עובדי מינהל המחקר החקלאי. ההוראות המופיעות בהמשך משלימות את הנהלים הנ"ל. יחד עם זאת, הן מגדירות באופן מפורט יותר את האחריות ואת דרכי הפעולה בעבודה עם כימיקלים רעילים וחומרי הדברה בעבודות שדה ומעבדה, ואופן הטיפול בשיירי החומרים המסוכנים ובאריזות הריקות.
2. הגדרות
 - 2.1 חומר מסוכן או רעיל - נחשב כל כימיקל שעלול לגרום לשיבוש במהלך התקין של פעולת אדם שבא עימו במגע. מבחינה זאת ניתן לסווג את הסיכונים לשתי קבוצות:
 - א. הרעלה אקוטית- ספיגה של מנת חומר רעיל בכמות שמעל לסביל באופן חד פעמי.
 - ב. הרעלה כרונית- ספיגת חומר רעיל בגוף במנות קטנות ומצטברות כתוצאה מחשיפה לא רצופה בתקופה ממושכת.
3. אחריות
 - 3.1 האחריות הכוללת להפעלת ההוראות המפורטות בהמשך היא בידי ד"ר בנימין אבידן האחראי על חומרים מסוכנים (חומ"ס) במינהל המחקר החקלאי. במסגרת היחידות- האחריות על ביצוע ההוראות היא של מנהלי המעבדות/המחלקות שבתחומם משתמשים בחומרים אלה.
4. הוראות טיפול בשיירי חומ"ס בתנאי מעבדה
 - 4.1 אין לאחסן מלאי של חומרים מסוכנים במעבדה. הכמויות שיוחזקו על גבי שולחן העבודה יהיו רק אלה הנדרשים לפעילות השוטפת בזמן נתון.
 - 4.2 בכל מעבדה העוסקת בחומרים מסוכנים, ימצאו מיכלים נפרדים עם שילוט ברור על כל אחד מהם לאחסון פסולת של חומ"ס. (שאריות של חומצות, שאריות של חומרים דליקים ורעילים, שאריות של אבקות וגילים רעילים וכו').
 - 4.3 בכל עבודה עם חומרי חיטוי ו/או זרעים שבאו במגע עם חומרי חיטוי, יש להשתמש במידת הצורך במנדף, כפפות חד פעמיות, מסיכה מתאימה וחלוק מעבדה. יש להסיר את החלוק ביציאה מהמעבדה. חלוק מעבדה מזוהם, יועבר לכביסה בשירותי המכבסה של המינהל.
 - 4.4 כל האמור לעיל, לא בא למעט את הדרישה הבסיסית לקיומם של אמצעי בטיחות בכל מבנה של מעבדות הכוללות:
 - * עמדות כיבוי אש מחוץ למבנה
 - * מטף כיבוי אש במעבדה
 - * מקלחת בטחון בכל קומה
 - * מכשיר שטיפת עיניים
 - * ארבעה דליי חול

- 4.5 שאריות של חומצות או חומרים דליקים יוכנסו למיכלים עם סגר מתאים ויסומנו באופן ברור.
- 4.6 שאריות חומ"ס נוזלי שאינו חומצה או חומר דליק, יאוחסנו במיכל פלסטי קשיח עם מכסה מתברג ויסומנו באופן ברור.
- 4.7 פסולת חומ"ס בצורת אבקה או גיל תאוחסן במיכל פלסטי קשיח כני"ל, עם סימון ברור.
- 4.8 אין לפנות בשום אופן פסולת מסעיפים 4.5 – 4.7 באופן עצמאי לאשפה קונבנציונאלית, וכן אין לשפוך שיירי נוזלי חומ"ס לרשת הביוב, אלא להעבירם למיכלי פסולת מתאימים.
- 4.9 שיירי חומר ביולוגי (פטריות, חיידקים ואילוח ביולוגי לא מוגדר) יש להכניס לשקית עמידה לאוטוקלב ולבצע עיקור לפני הכנסתם למיכל הפסולת המתאים.
- 4.10 עם מילוי מיכלי הפסולת, יש להודיע לאחראי חומ"ס (בני אבידן- טל' 3395) או למנהל ענף משק (עידו טרייביש- טל' 3391) ולתאם פינוי מסודר.
- 4.11 פינוי יבוצע רק באמצעות רכב טנדר (המיועד למטרה זאת) למחסן פסולת חומ"ס במינהל המחקר החקלאי ויאופסן שם עד לפינוי מרוכז לרמת חובב.

5. הוראות טיפול בחומרי הדברה רעילים בשדה

5.1 אחסנה ואמצעי זהירות

- 5.1.1 אחסון חומרי הדברה ייעשה במחסן נפרד ונעול, קריר ומאוורר הכולל שלטי אזהרה מתאימים.
- 5.1.2 יש להרחיקם ממזונות בע"ח ואדם.
- 5.1.3 יש לדאוג שלא יהיו בהישג ידם של ילדים ו/או מי שלא הוכשרו לעסוק בהם.
- 5.1.4 מחסן לחומרי הדברה יופרד לאזורים: א. לקוטלי עשבים ב. קוטלי פגעים אחרים.
- 5.1.5 יש להוציא לשדה חומרי הדברה בכמות הדרושה לריסוס באותו היום.
- 5.2 שימוש בחומרי הדברה
- 5.2.1 רוב תכשירי ההדברה רעילים גם למשתמש, לכן:
- א. טרם ההתעסקות בתכשיר יש לקרוא את ההוראות המפורטות בתווית האריזה.
- ב. תכשיר הדברה חקלאי מיועד אך ורק להדברת פגעי צמחים, אין להשתמש בו בבית או למטרה כלשהי אחרת.
- ג. יש ללבוש חליפת מגן, החל משלבים ראשוניים של ההתעסקות בתכשיר.
- ד. בתכשירים אחדים נדרשים גם כפפות לידיים ומסכות מגן לפני (ראה הוראות בתווית).
- ה. בעת הריסוס יש להימנע מרחף של החומר לכיוון המפעיל.
- ו. בגדים שזוהמו בתכשירי הדברה יש לכבס (בנפרד) לפני שימוש חוזר.
- ז. אם ניתז חומר על הגוף או העיניים, יש לשטוף מיד במים.
- ח. עם תום הריסוס – יש להתרחץ במים וסבון ולהחליף בגדים.
- ט. אין להשאיר בשטח ללא פיקוח אריזות ריקות או כלים (דלי, משורה ועוד) שבהם משתמשים לריסוס.
- י. בתם הריסוס יש לפנות את האריזות הריקות או הכלים (דלי, משורה, ועוד) ולהעבירם למקום האחסון ו/או לאתר הפסולת המיועד לכך.

6. טיפול באריזות ובשיירים

- 6.1 יש לשמור החומרים תמיד באריזתם המקורית ולהקפיד שהתווית תישאר דבוקה וקריאה.
- 6.2 אין להעביר חומרי הדברה לאריזה ריקה של חומר אחר.
- 6.3 יש לוודא סגירה הרמטית של האריזות לאחר כל שימוש.

- 6.4 אריזות ריקות שניתן לשטוף, יש לבצע שטיפה טובה - 3 פעמים ולהכניס את התשטיף למיכל הריסוס.
- 6.5 יש לנקב ולדחוס את האריזה לפני פינויה.
- 6.6 יש לאפסן את האריזות הריקות במיכל פלסטי המיועד לכך, עד לפינויו לאתר פסולת רעילה.
- 6.7 בחומרים רעילים במיוחד (ראה תווית) יש לאחסן האריזה (לאחר ביצוע ניקוב ודחיסה) בשק פוליאתילן עבה כשהוא בתוך מיכל מתכת סגור ומסומן. את המיכל לאחסן במחסן נעול עד לפינויו לאתר המיועד לפסולת מסוכנת.
- 6.8 לפינוי מיכלי הפסולת ראה סעיפים 4.8 - 4.11

7. תקלות ואירוע חירום

במקרה של תקלות בתחום השימוש בחומרים מסוכנים יש להודיע על כך לצוות החירום היחידתי ולממונה על חומרים מסוכנים. ראה "הוראות לטיפול באירוע חירום של חומרים מסוכנים" – מיום 2.11.03

נא להקפיד על מילוי ההוראות הנ"ל.

נספח

מטה חירום מינהלי

שם ושם משפחה	התפקיד	טלפונים
שם טוב	ראש ענף בטיחות וגהות	בעבודה: 03-9485394 056-241184
ילנה בורובסקי	ממונה על חומ"ס	בעבודה: 03-9683464 08-8525803 050-6220293
עידו טרייביש	מנהל ענף משק	בעבודה: 03-9683391 050-6220391
אבי כהן	אחראי על מחסן חומרים	בעבודה: 03-9683745 050-6220311

גורמי חירום חיצוניים

מכבי אש	טל' 03-9617777 או מוקד חירום 102
מד"א	טל' 03-9642333 03-9697770 או מוקד חירום 101
משטרה	טל' 100 או 03-9689444
עיריית ראשלי"צ	טל' 03-9682333
משרד הבריאות	טל' 03-9631444
כווני המשרד לאיכות הסביבה	טל' 03-6106666 מנוי 62600
מרכז מידע ארצי לחומרים מסוכנים	טל' 08-9783238/9
המשרד לאיכות הסביבה	טל' 08-9253626
מרכז רעלים- בייח רמב"ם	טל' 04-8529205